

Tudor ARGHEZI

Niciodată toamna

*

Jamais l'automne

*Selecție de poeme, versiune franceză și prezentare /
Sélection de poèmes, version française et présentation
de Paula ROMANESCU*

Cuprins / Table des matières

Poetul <i>Florilor de mucigai</i>	4
<i>Le poète des fleurs de moisissure</i>	5
Sfârșitul toamnei.....	8
<i>Fin d'automne</i>	9
Poate că este ceasul	10
<i>L'heure est venue peut-être</i>	11
Denie cu clopote.....	12
<i>Vêpres au son des cloches</i>	13
Creion	14
<i>Crayon</i>	15
Om cu om	16
<i>Homme par homme</i>	17
Inscripție	18
<i>Inscription</i>	19
Inscripție de bărbat	20
<i>Inscription d'homme</i>	21
Inscripție de femeie	22
<i>Inscription de femme</i>	23
Inscripție pe Biblie	26
<i>Inscription sur la Bible</i>	27
Inscripție pe ușa poetului	28
<i>Inscription sur la porte du poète</i>	29
Inscripție pe steag	30
<i>Inscription sur le drapeau</i>	31
Inscripție pe o ușe	32
<i>Inscription sur une porte</i>	33
Inscripție pe paraclis.....	34
<i>Inscription sur l'oratoire</i>	35
Inscripție pe biserică.....	36
<i>Inscription sur l'église</i>	37
Inscripție pe tobă.....	38
<i>Inscription sur le tambour</i>	39
Inscripție în inel	40
<i>Inscription dans l'anneau</i>	41

Inscripție pe un craniu.....	42
<i>Inscription sur un crâne</i>	43
Inscripție de catapeteasmă.....	44
<i>Inscription de retable</i>	45
Inscripție pe oglinda mare.....	46
<i>Inscription sur le grand miroir</i>	47
Inscripție pe mormânt.....	48
<i>Inscription sur la tombe</i>	49
Pisanie Dă-mi durere.....	50
<i>Inscription votive Donnez-moi de la souffrance</i>	51
Pisanie Între drumuri și castani.....	52
<i>Inscription votive - Entre les chemins et les châtaigniers</i> ...	53
Omule.....	54
<i>Homme</i>	55
Mi-e sete.....	56
<i>J'ai soif</i>	57
Niciodată toamna.....	58
<i>Jamais l'automne</i>	59
Cenușa visărilor.....	60
<i>Les cendres de nos rêves</i>	61
Cuprinsul.....	62
<i>Le tout</i>	63
Melancolie.....	64
<i>Mélancolie</i>	65
Nu spune.....	66
<i>Ne le dis à personne</i>	67
Până atunci.....	68
<i>Jusqu'à la fin</i>	69
Jignire.....	70
<i>Offense</i>	71
Oseminte pierdute.....	74
<i>Ossements perdus</i>	75
De ce-aș fi trist?.....	78
<i>Pourquoi serais-je triste?</i>	79
Psalm Nu-ți cer un lucru prea cu neputință.....	82
<i>Psaume Que Vous ai-je demandé? Presque rien</i>	83
Psalmul de taină.....	84
<i>Le psaume de mystère</i>	85

Psalm Pribeag în șes, în munte și pe ape	88
<i>Psaume Errant par les prairies</i>	89
Psalm Ruga mea e fără cuvinte	90
<i>Psaume Seigneur, muette est ma prière</i>	91
Psalm Ca să Te-ating	94
<i>Psaume Pour pouvoir Vous toucher</i>	95
Psalm Călare-n șes, de-a fuga pe vânt.....	96
<i>Psaume À cheval sur le vent</i>	97
Psalm Te drămuiesc în zgomot și-n tăcere	98
<i>Psaume En bruit et en silence je Te pèse</i>	99
Psalm Pentru că n-a putut să te-nțelegă.....	100
<i>Psaume De ne pas avoir pu Te comprendre</i>	101
Psalm Tare sunt singur, Doamne, și pieziș!	102
<i>Psaume Je suis si seul, Seigneur, et de travers !</i>	103
Psalm Sunt vinovat că am râvnit.....	106
<i>Psaume Coupable je le suis d'avoir voulu</i>	107
Psalm Aș putea vecia cu tovărășie.....	110
<i>Psaume Je pourrais le temps, en camaraderie</i>	111
Toamna.....	114
<i>L'automne</i>	115
Nu mai zăresc.....	118
<i>Je ne vois plus</i>	119
Rugăciune	120
<i>Prière</i>	121
Întoarcere	122
<i>Retour</i>	123
Testament.....	124
<i>Testament</i>	125
Transfigurare	128
<i>Transfiguration</i>	129
De-abia plecaseși.....	130
<i>Tu venais de partir</i>	131
Între două nopți	132
<i>Entre deux nuits</i>	133
Mâhniri	134
<i>Amertumes</i>	135
Sfântule	138
<i>Sainte terre</i>	139

Întoarcere în țărână.....	140
<i>Retour à la terre</i>	141
Logodnă	142
<i>Fiançailles</i>	143
Sarcină sacră.....	144
<i>Sainte Grossesse</i>	145
Pasul dulce.....	146
<i>Le doux pas</i>	147
Vânt de toamnă.....	148
<i>Vent d'automne</i>	149
Tu taci.....	150
<i>Tu te tais</i>	151
Sonet de izbândă.....	152
<i>Sonnet de victoire</i>	153
Alteță.....	154
<i>Altesse</i> *.....	155
A fost? N-a fost?	156
<i>Exista-t-il vraiment ?</i>	157
Evoluție	158
<i>Évolution</i>	159
Cântec de adormit Mitzura	160
<i>Berceuse pour Mitzura</i>	161
Din drum.....	162
<i>Du chemin</i>	163
Toamnă de suflet.....	164
<i>L'automne de l'âme</i>	165
Mă uit.....	166
<i>Je regarde</i>	167
Interior de schit.....	170
<i>Intérieur d'ermitage</i>	171
Descântec	172
<i>Incantation</i>	173
O zi.....	174
<i>Un jour</i>	175
Restituiri.....	176
<i>Restitutions</i>	177
Duhovnicească	178
<i>Spirituellement</i>	179

Altă dată.....	184
<i>Autrefois</i>	185
Dormi?.....	188
<i>Tu dors, mon âme ?</i>	189
Dacică.....	192
<i>Daquoise</i>	193
De-a v-ați ascuns.....	196
<i>À cache-cache</i>	197
S-aștept?.....	202
<i>Que j'attende ?</i>	203
Priveghere.....	204
<i>Veillée</i>	205
Denie.....	208
<i>Vêpres pascales</i>	209
Mi se pare.....	210
<i>Il me semble que</i>	211
Clopotele.....	212
<i>Les cloches</i>	213
Cirip.....	214
<i>Gazouillement</i>	215
Miez de noapte.....	216
<i>Minuit</i>	217
Tu nu ești frumusețea.....	218
<i>Tu n'es pas la beauté</i>	219
Cântare.....	222
<i>Chant</i>	223
Evoluții.....	224
<i>Évolutions</i>	225
Nici o silabă-ntreagă.....	228
<i>Pas la moindre syllabe</i>	229
Născocitorul.....	230
<i>L'Inventeur</i>	231
Adame.....	234
<i>Adam</i>	235
Prietenie.....	236
<i>Amitié</i>	237
De când mă știi.....	240
<i>Tel que tu me connais</i>	241

Chemarea	244
<i>L'Appel</i>	245
Belșug.....	246
<i>Richesse</i>	247
Scrisoare	248
<i>Lettre</i>	249
Umbra	250
<i>L'ombre</i>	251
Tu.....	254
<i>Toi</i>	255
Mă uit la flori.....	258
<i>Je regarde les fleurs</i>	259
La stele.....	262
<i>Aux étoiles</i>	263
Pe ploaie	266
<i>Sous la pluie</i>	267
Satan.....	270
<i>Satan</i>	271
A venit.....	274
<i>Il est venu</i>	275
Arheologie.....	278
<i>Archéologie</i>	279

Sfârșitul toamnei

O! cine-ar zice că pe-aici

Au fost odată flori,
 Privighetori,
 Și cărți citite cu ochi mici,
 În care latele panglici
 Întorsu-s-au de-atâtea ori?

Și totuș, furăm doi mai ieri,
 Strânși braț la braț, gângavi,
 Ca doi bolnavi;
 Și-n legănarea celor seri,
 Supt plopilor negri și severi,
 Blânzi și supuși ca niște sclavi.

Să plec! de-acuma sunt străin
 Pe unde fură tei,
 Pleșuvi și ei!
 Ceva ciudat, ca un destin
 Mă-mpinge să mă-ntârzii prin
 Căzuta frunză din alei.

Aici unde-a murit trecutul,
 Mă plimb ca-ntr-un mormânt,
 În care sunt
 Legat s-ascult cum tace lutul,
 Pe când în suflet toarce mutul
 Regret, înfășurat în vânt.

Fin d'automne

O ! Qui pourrait dire qu'hier encore

*Il y avait par là des fleurs,
Des rossignols,
Des livres lus les yeux mi-clos
Où des rubans larges et beaux
Y tournèrent tant et tant de fois ?*

*Pourtant, nous fûmes deux antan
Comme deux malades se promenant
Bras dessus, bras dessous ;
Comme deux esclaves tendres et doux
Sous les peupliers sévères et noirs
À l'heure de la tombée du soir.*

*Il faut partir ! Je suis seul
Et étranger parmi les tilleuls
Gris eux aussi,
Mais quelque chose comme un destin
Me pousse de m'attarder en chemin
Parmi les feuilles mortes des allées.*

*Là où le cher passé mourut
Je me promène comme dans une tombe
Où je suis lié
Pour écouter la terre se taire,
Quand dans mon âme file le muet
Regret que les vents emportèrent.*

Poate că este ceasul

*P*oate că este ceasul, de vreme ce scoboară

Din arbori toată frunza ce-a fost și strălucit,
Să ne privim trecutul în față, liniștit,
Când urma lui de umbră începe să ne doară.

Și, fără umilință și fără de mândrie,
Să ne-amintim în noapte de noi, din fir în fir,
Și să privim zigzagul, pe stânci, de tibișir,
În care-și puse pasul fragila mărturie.

O zi mărunți, o noapte aprinși cu foc de aștri,
Când răstigniți, când slobozi și mari și-adesea mici,
Păstori de crizanteme, profeți pentru furnici,
Deasupra-ne vulturii pluteau în cer albaștri.

Și de ni-s rupti genunchii de căile spinoase,
De ce pentru-ntristare să fie tot ce-a fost?
Nu-i toamnă? Să ne facem din noi un adăpost
Și s-adunăm deșertul, la cald, pe lângă case.

Să luăm cenușa stinsă pe vechile altare,
Să-i dăm din nou văpaia și-un fum mai roditor.
S-o-mprăștiem, sămânță, pe șesul viitor,
Nădăjduind culesul târziu, cu întristare.

Tudor Arghezi

L'heure est venue peut-être

L'heure est venue peut-être, puisque les feuilles pâles

*Hier encore éclatantes commencent à tomber,
De regarder franchement, en face, le passé
Quand l'ombre de son ombre commence à nous faire mal.*

*Et sans humiliation et sans nulle fierté
Rappelons-nous de nous petit à petit, fil à fil,
En regardant les roches au zigzag de porphyre
Où le pas imprima l'aveu-fragilité.*

*Brûlés une nuit par les étoiles, un jour, petits,
Tantôt crucifiés, tantôt libres et grands,
Avec au-dessus de nous des vautours survolants –
Pasteurs des chrysanthèmes, prophètes des fourmis.*

*Si on a les genoux meurtris par les épines
Ce n'est que pour souffrir ? Ce n'est pas pour de la joie ?
C'est l'automne ! Allons faire de nous-mêmes un toit
Pour que tout le désert y entre et illumine.*

*Prenons la cendre éteinte des anciens autels,
Redonnons-lui la flamme, une fumée à mûrir,
Éparpillons-la, semence, sur le champ à venir
Espérant pour plus tard la moisson du chagrin.*

Tu d'ici Ardeur

Denie cu clopote

*T*aci. Nu te mișca.

Din întunericul meu s-a deșteptat
Și zboară-n văzduhul înstelat
Acvila amintirii.

O! Nu turbura răsăritul.
De unde vine acvila albastră
De a crescut atât?
Mică-n cuib și fără aripi am lăsat-o.

Nu-s prin urmare-nstrăinat
Pe totdeauna de trecutul meu.
Mai e nădejde, mai e mângâiere,
Mai colindă o umbră albă prin tăcere.

Norul ce mă răpise s-a spart!
Ploaie caldă ! Ploaie mănoasă!
Curgi, darnică pe ogorul meu
Din care morțile sufletului
S-au deșteptat.

Tudor Arghezi

Vêpres au son des cloches

Tais-toi. Ne bouge pas.

*L'aigle du souvenir s'est réveillé
De ma nuit
Et vole dans l'espace étoilé.*

*Ne trouble pas l'aurore.
Ô, d'où vient-il
Cet aigle bleu qui a tellement grandi ?
Je l'ai laissé sans ailes, dans son nid, tout petit.*

*Je ne me suis donc jamais égaré
De mon passé.
Il y a encore de l'espoir, il y a encore de la douceur,
Une ombre blanche passe à travers le silence.*

*Le nuage qui m'avait ravi s'est dispersé !
Chaude pluie, riche pluie,
Tombe généreusement sur mon champ
Où toutes les morts de la pensée
Ont ressuscité.*

Tudor Angley

Creion

Obrajii tăi mi-s dragi

Cu ochii lor ca lacul,
În care se-oglesc
Azurul și copacul.

Surâsul tău mi-i drag,
Căci e ca piatra-n fund,
Spre care-noată albi
Pești lungi cu ochi rotund.

Și capul tău mi-i drag,
Căci e ca malu-n stuf,
Unde păianjeni dorm
Pe zori făcute puf.

Făptura ta întreagă
De chin și bucurie,
Nu trebuie să-mi fie,
De ce să-mi fie dragă?

Tudor Arghezi

Crayon

J'aime ton visage

*Et tes yeux de lac pur
Où se reflètent
L'arbre et l'azur.*

*J'aime ton sourire
Comme la pierre du tréfonds
Où nagent de longs poissons
Blancs, à l'œil rond.*

*Ta tête je l'aime, tu sais,
Rivage plein de roseaux
Où dorment les araignées
Sur les duvets des cieux.*

*Ton être tout entier
De chagrin et de joie,
Pourquoi devrais-je l'aimer,
Il ne le faudrait pas ?*

Tu es Angèle

Om cu om

Un om fusese-o frunză și numai om cu om
Au izbutit să crească și să se facă pom.
Că moare frunza-n ramuri, puiandă și ușure,
Copacul viețuiește și s-a-nmulțit pădure.
Tu-ți răsplătești ursita de grabnică pieire,
Făcându-te, din omul prigoanei, omenire.

Tudor Arghezi

Homme par homme

*Un homme n'était qu'une feuille mais seulement homme
par homme*

Se sont mis à grandir et devinrent arbre aux pommes.

Si la feuille des branches meurt, légère fragilité,

L'arbre vit et grandit et devient forêt.

Tu changes ta destinée : l'existence éphémère

Devient humanité par l'homme fait de la terre.

Tudor Ardey

Inscripție

Când mi-a sărit pe dinainte,

Râul mi-a spus:
Vino cu mine,
Și nu m-am dus.

Când îmi trecu pe maluri,
Vântul mi-a spus:
Vino cu mine,
Și nu m-am dus.

Când mi-a zburat de sus în jur,
Șoimul mi-a spus :
Vino cu mine,
Și nici cu șoimul nu m-am dus.

Și au trecut pe lângă mine
Către apus
Apele, vântul, stelele, șoimii
Și au trecut și-alătura s-au dus.

Tudor Arghezi

Inscription

Quand la rivière me rencontra,

Elle me dit :

Viens avec moi,

Mais moi, je ne l'ai pas suivie.

Quand le vent sur les rives passa,

Il me dit :

Viens avec moi,

Mais moi, je ne l'ai pas suivi.

Quand le faucon des cieux vola

Au-dessus de moi, autour de moi,

Les ailes tendues, il me dit :

Viens avec moi,

Mais moi, je ne l'ai pas suivi.

Les eaux, le vent, les étoiles, les faucons,

Après m'avoir frôlé, s'en sont allés

Vers l'horizon

Et ont passé de l'autre bord.

Tudor Argeș

